

بنام خداوند گشایشگر دانا

برادر گرامی جناب آقای دکتر پزشکیان

ریاست محترم جمهوری منتخب

با سلام و احترام

با آرزوی توفیق الهی برای حضرت عالی در مسئولیت بسیار خطیر ریاست جمهوری در این مقطع زمانی، بدون هرگونه مقدمه‌ای، **نظرات انجمن بهرهوری ایران به عنوان فعال ترین و با سابقه ترین انجمن** و سازمان غیردولتی در زمینه بهره‌وری که متأسفانه علیرغم اهمیت بسیار بالای آن، در کشور ما مغفول مانده است را حضورتان عرض می‌داریم، امید که از آغازین روزهای فعالیت به‌ویژه در انتخاب همکاران محترم در هیات وزیران مورد توجه ویژه جناب عالی قرار گیرد:

۱. امروزه بهره‌وری به یک چالش اساسی و یک اولویت راهبردی در نظام حکمرانی کشور تبدیل شده است. اگرچه اهمیت بهره‌وری همواره مورد توافق و اجماع مدیران ارشد کشور از جناح‌های مختلف بوده و در برنامه‌های توسعه کشور بدان پرداخته شده، اما توفیق چندانی در تحقق آن در عمل حاصل نگردیده است، مسئله اینجاست که رفع ناکامی‌ها در زمینه بهره‌وری، در تعارض با بسیاری از سیاست‌های اقتصادی، اجتماعی، و سیاسی حاکم در چند دهه اخیر قرار گرفته و عملاً مغفول واقع شده است که این خود به تعمیق و تشدید بحران بهره‌وری انجامیده است. **در نتیجه در شرایطی قرار گرفته‌ایم که تصمیمات مقطعی اثربخش نبوده و راهی جز اخذ تصمیمات اساسی و شجاعانه و در عین حال سخت وجود ندارد.** بحران کمبود انرژی در کشوری که خود دارنده بزرگ‌ترین ذخایر انرژی دنیاست و چالش‌های سرزمین در حوزه آب، خاک و منابع طبیعی، نمونه‌های گویا از وضعیت نگران کننده بهره‌وری است.

۲. رشد تولید ناخالص داخلی هر کشور حاصل رشد دو عامل اصلی، یعنی افزایش سرمایه‌گذاری و رشد بهره‌وری است. میزان رشد بهره‌وری در هر کشوری، حکایت از توانمندی‌ها، صلاحیت‌ها و شایستگی‌های نظام مدیریت و مدیران آن کشور می‌باشد. به عبارتی بهره‌وری شاخص مهمی برای سنجش میزان پیشرفت و کیفیت توسعه یک کشور است. در سه برنامه ۵ ساله چهارم، پنجم و ششم مقرر گردیده بود که سهم بهره‌وری از رشد GDP به ترتیب ۳۱٪، ۳۳٪ و ۳۵٪ باشد و به عبارتی ۲٫۵ تا ۲٫۸٪ از رشد ۸ درصد سالیانه از بهره‌وری باشد. آنچه در عمل با کمال تأسف رخ داده است، سهم بهره‌وری از رشد ۳٫۸٪ GDP در برنامه چهارم فقط ۰٫۶ درصد و رشد منفی ۰٫۵ درصد در برنامه پنجم و رشد منفی ۳٫۷ درصد در برنامه ششم بوده است. (یعنی یک سیر نزولی و شدید در نابهره‌وری اقتصاد کشور) یعنی نه تنها بهره‌وری موجب رشد اقتصادی نشده است، بلکه ناکارآمدی‌ها و نابهره‌وری‌ها رشد اقتصادی را نیز منفی‌تر کرده است. این در حالی است که در ۲۴ کشور آسیایی بر اساس گزارش سازمان بهره‌وری آسیایی، سهم بهره‌وری در رشد تولید ناخالص داخلی‌شان در دوره مشابه به‌طور میانگین ۳۵٪ بوده است.

تهران، بزرگراه جلال آل احمد، نرسیده به خروجی چمران، مقابل دانشگاه تربیت مدرس، خیابان دکتر حبیب‌اله زنجانی (پروانه)، شماره ۲، واحد ۱۵

تلفن: ۸۸۰۱۶۲۰۴، ۸۸۰۱۶۳۱۳، ۸۸۰۱۶۳۱۷۸ کد پستی: ۱۴۳۹۹۱۴۱۷۸

وبسایت: www.irpa.ir پست الکترونیکی: info@irpa.ir

۳. بهره‌وری حاصل دو عنصر اصلی یعنی بهره‌وری سرمایه و بهره‌وری نیروی کار است که کشور ما در هر دو عرصه دچار مشکل جدی است. بهره‌وری سرمایه به دلایل گوناگون از جمله طولانی شدن دوره اجرای پروژه‌ها تا بهره‌برداری، رکود اقتصادی و تعطیلی ۳۰ تا ۵۰٪ ظرفیت تولید واحدهای صنعتی، وجود مقررات زائد در محیط کسب و کار در حوزه‌های مختلف، اخذ موافقت اصولی تا امور گمرکی، مشکلات ارزی، مشکلات بانکی، مشکلات حوزه صادرات و ... دچار مشکل جدی است. در کشور ما متأسفانه با خواب سرمایه بسیار بالایی روبرو هستیم، بیش از ۸۰ تا ۹۰ هزار پروژه عمرانی ناتمام و سهم بالای انبار در بخش تولید و صنعت بالغ بر ۱۵٪ تولید ناخالص کشور مربوط به موجودی انبار است. این نسبت در دنیا رقمی معادل ۲،۳٪ است. (داوود دانش جعفری، کتاب بهره‌وری امروز ایران، صفحه ۵۸).
۴. پایین بودن بهره‌وری نیروی کار هم کم و بیش دلایلش در میان کارمندان و کارگران به‌ویژه شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی، به دلیل ضعف در نظام اداری، بوروکراسی، ناکارآمدی مدیران و مدیریت و دخالت‌های گوناگون عوامل نظارتی روشن است. البته در بخش بهره‌وری نیروی کار لازم است مشکلات ناشی از بیکاری، رشد گسترده مشاغل کاذب و ناپایدار و رکود اقتصادی ناشی از تحریم‌ها نیز مورد نظر قرار گیرد.
۵. بهره‌وری و رشد فن‌آوری و نوآوری ارتباط تنگاتنگی دارند. بطوریکه در بعضی از متون آنها را معادل هم می‌دانند. در حال حاضر بیشتر واحدهای صنعتی و خدماتی ما از نظر تکنولوژی نسبت به رقبای خود عقب هستند و به دلایل مختلف از جمله تحریم‌ها، دسترسی به تکنولوژی‌های روز را ندارند. این امر باعث افزایش هزینه‌ها و کاهش بهره‌وری آنها در مقایسه با رقبا و در نهایت تعطیلی آنها می‌شود.
۶. از چالش‌های حاکم بر اداره امور کشور، عدم تحقق اهداف برنامه‌های توسعه ۵ ساله در بخش اجرا می‌باشد، لازم به توجه است که مهمتر از تدوین برنامه‌های ۵ ساله و یک ساله خوب اجرا شدن آنهاست، در این راستا نیازمند عارضه‌یابی عوامل و رصد اجرایی برنامه‌ها از طرف سازمان برنامه و بودجه و ارزیابی نتایج آنها مبتنی بر شاخص‌های بهره‌وری هستیم.
۷. چالش ناترازی انرژی و فرآورده‌های نفتی در کشور بسیار جدی می‌باشد و هر روز نیز بحرانی‌تر می‌گردد بطوریکه در آینده باید بجای صادرات شاهد واردات فرآورده‌های نفتی مانند بنزین برای پاسخ به افزایش تقاضا و مصرف بی‌رویه انرژی و فرآورده‌های نفتی در کشور باشیم و لذا برای حل این چالش باید تصمیمات سرنوشت‌سازی هم در حوزه سیاست‌های قیمتی، هم فرهنگ‌سازی در جامعه و هم در اصلاح فرآیندها و فن‌آوری‌های تولید گرفته شود.

۸. **گسترش ارتباطات و تعاملات بین‌المللی** برای رشد و رونق اقتصادی کشور و ارتقاء بهره‌وری یک امر ضروری و حیاتی است. دور بودن از تعاملات اقتصادی در جهان موجب نزول دائم توان اقتصاد کشور می‌گردد. عدم تعامل با اقتصاد آزاد جهانی یعنی اتخاذ سیاست جایگزینی واردات، که یک سیاست شکست خورده در دنیاست.

۹. **رقابت در بازارها**، عامل مهم توجه بخش‌های صنعت، معدن، خدمات و کشاورزی به افزایش بهره‌وری است، بهره‌وری در حوزه اقتصاد اساسی بر رقابت تعریف می‌شود، هر بنگاه که در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی بتواند رقابت کند، به مرتبه بالاتری از بهره‌وری دست خواهد یافت. رقابت موجب ارتقاء کیفیت با قیمت ثابت یا کاهش قیمت با حفظ کیفیت می‌شود. اما در کشور ما این رقابت بخاطر بعضی از سیاستها و عدم تعامل مناسب با دیگر کشورها به خوبی شکل نگرفته است. که نمونه بارز آن را در صنعت خودرو شاهد هستیم.

۱۰. از دیگر عوامل بسیار موثر در پایین بودن بهره‌وری و وجود نابهره‌وری‌ها، **ضعف در باور بهره‌وری در بین مسئولان و مدیران ارشد و فرهنگ کار، نوآوری و بهره‌وری در جامعه است**. به عنوان مثال کمتر و به‌ندرت با این پرسش یا تذکر از طرف نمایندگان مجلس به وزرا روبرو بوده‌ایم که چرا بهره‌وری در حوزه و بخش شما ضعیف است؟ به‌ندرت در جلسات هیات دولت در گذشته شاهد بحث و گفتگو در مورد مسائل اساسی بهره‌وری بوده‌ایم. در حالی که مسائل و مشکلات روزمره همچون پایین بودن تولید، رکود اقتصادی، تورم و حتی مسائلی مثل مرغ و تخم مرغ و ... که همه معلول غفلت از بهره‌وری و کارآمدی است، وقت گران دولت و مجلس را به خود اختصاص داده است، هنوز بعد از گذشت ۴۰ سال که رشد میانگین بهره‌وری کشور تقریباً صفر بوده است، هیچ وزیری برای برنامه‌های خود پیوست بهره‌وری نمی‌دهد و ارزیابی‌ها و نظارت‌های کلی سازمان ملی بهره‌وری ایران نیز علی‌رغم پیشرفتهایی که در دوره جدید مدیریت این سازمان داشته است در این حوزه به اندازه کافی تاثیرگذار نبوده است.

۱۱. **در زمینه فرهنگ و دانش بهره‌وری** هم باید کار از آموزش و پرورش شروع و در دانشگاه‌ها تعمیق یابد و در صداوسیما به‌طور مستمر الگوهای موفق بهره‌وری معرفی و ترویج شود، اما افسوس که صداوسیما حتی در حد تبلیغ یک کالا مثل لوازم خانگی هم به بهره‌وری بها نداده است و اینها واقعیت‌های نابهره‌وری در کشور است. متأسفانه مدارس و دانشگاه‌های ما نیز در حد حداقل هم به پرورش منابع انسانی بهره‌ور توجه و عنایتی ندارند.

جناب آقای دکتر پزشکیان عزیز

وقت جنابعالی را در این روزهای پرمشغله بیش از حد تصدیق نمی‌نماییم و به سایر دلایل عدم توجه و توفیق در حوزه بهره‌وری از جمله نبوده نظام شایستگی در انتصابات و ارتقای مدیران، مشکلات ناشی از نظام حقوق و دستمزد، افت سرمایه‌های اجتماعی، بی‌ثباتی در اقتصاد به‌ویژه نرخ ارز، ناهماهنگی‌های زیاد در دولت ناشی از ساختارهای موازی و اقدامات ناهماهنگ، تمرکزگرایی، عدم ریسک‌پذیری و شجاعت مدیران و عوامل دیگر نمی‌پردازیم، اینک با اغتنام فرصت و برای تحقق رشد ۳۵ درصد از میزان رشد تولید ناخالص داخلی کشور از محل بهره‌وری که در برنامه هفتم توسعه پیش‌بینی شده است، معروض می‌داریم که برای دستیابی به این هدف مهم نیاز به تصمیمات سرنوشت ساز می‌باشد که ذیلاً تقدیم می‌داریم.

۱. البته یادآوری می‌نمایم که در سه سال گذشته براساس گزارشهای سازمان ملی بهره‌وری شاهد تغییرات خوب و مثبتی در رشد اقتصادی و بهبود سهم بهره‌وری در این رشد بوده‌ایم که نیازمند بررسی و ارائه تحلیل مستقل می‌باشد.

۲. تشکیل یک کمیته یا کارگروه ملی متشکل از افراد شایسته و نخبه در حوزه مدیریت بهره‌وری از اساتید برجسته دانشگاه، مدیران موفق از دولت و بخش خصوصی، مشاوران باسابقه مدیریت، برای بررسی و عارضه‌یابی همه‌جانبه و جامع موضوع با مطالعه کلیه سوابق و بهره‌گیری از تجارب بین‌المللی و ارائه راهکارها و برنامه‌های پیشنهادی روشن، اثربخش و قابل اجرا.

این کمیته که اعضایش با حکم مستقیم جنابعالی تعیین می‌گردند، می‌تواند به‌عنوان مجمع عالی بهره‌وری کشور هر ساله به‌طور مستمر وضعیت بهره‌وری را رصد و گزارش‌های تحلیلی سالیانه را ارائه نمایند.

۳. شایسته است در انتخاب وزراء، مدیران ارشد و استانداران توجه ویژه به شایستگی‌های فردی و تخصصی، انگیزه، شادابی با تاکید بر باور و تعهد به رشد بهره‌وری صورت گرفته و درخواست برنامه خاص از آنان قبل از معرفی و انتصاب در ارتباط با بهره‌وری صورت گیرد.

۴. دستور ویژه به وزرای منتخب آموزش و پرورش، عتف، فناوری اطلاعات و ارتباطات، صنعت معدن و تجارت، جهاد کشاورزی، نفت و نیرو و روسای دو سازمان مهم برنامه و بودجه و اداری و استخدامی برای ارائه برنامه ویژه بهره‌وری به هیات دولت ظرف سه ماه.

۵. بدون شک در همه کشورها بخش خصوصی نقش پیشران در رشد و توسعه اقتصادی، ایجاد اشتغال، گسترش مبادلات تجاری و توسعه صادرات، ایجاد درآمد و رفاه را بر عهده دارد. توجه دولت به این بخش و برقراری تعامل موثر با آن با کاهش و حذف تدریجی و برون سپاری وظایف و فعالیت‌های خود می‌تواند موجب تحرک و پویایی و پایداری اقتصاد همراه با ارتقاء بهره‌وری گردد. **بخش خصوصی و تعاونی عاشق و با انگیزه است که می‌تواند با ابتکار و نوآوری بهره‌وری را به حداکثر جایگاه خود برساند.**
۶. برای رسیدن به اهداف تعیین شده در زمینه بهره‌وری باید به گشودگی حوزه اقتصاد همراه با بهبود موثر در روابط بین‌الملل، جلب سرمایه‌گذاری‌های خارجی، توسعه صادرات، جلب مشارکت سرمایه‌گذاری ایرانیان مقیم خارج، امیددادن به کارآفرینان و صنعتگران با تحول همه جانبه و بهبود محیط کسب و کار توجه ویژه صورت گیرد.
۷. **اصلاح نظام اداری و چابک سازی آن و بهبود فرآیندهای اداری و حذف بورکراسی‌های زاید موجود که** نقشی تعیین کننده در کاهش هزینه‌ها، افزایش بهره‌وری و اجرای قوانین دارد، لازم است در اولویت برنامه‌های دولت قرار گیرد.
۸. **بسط آگاهی عموم جامعه نسبت به اهمیت و ارزشهای ارتقاء بهره‌وری به منظور گسترش مطالبه‌گری مردم نسبت به تحقق اهداف و اقدامات بهره‌وری از طریق توجه اثربخش به موضوع در فضای مجازی و رسانه‌های گروهی بویژه رسانه ملی از پیش نیازهای ضروری است.**
۹. نگاه اصولی و بلندمدت ایجاد می‌کند که **بهره‌وری از مدارس شروع شود**، آموزش مهارت‌های اولیه و پایه بهره‌وری در زندگی به کودکان و نوجوانان مورد توجه قرار گیرد و در زمره آموزش‌های اصلی کشور قرار گیرد، تا در آینده شهروندانی توانمند آگاه و مطالبه‌گر تربیت شوند.
۱۰. تاکید سنجیده و اثربخش ریاست محترم جمهوری و وزرا در گفتمان رسمی خود در نطق‌ها، بیانیه‌ها، سخننامه‌ها، مصوبات، مصاحبه‌ها و گفتگو با اصحاب رسانه به مقوله بهره‌وری، نقشی تعیین کننده در توسعه فرهنگ بهره‌وری و اجرای پروژه‌های مرتبط دارد. که در این بخش لازم است از توجه ویژه شهید خدمت آقای رئیسی به گفتمان بهره‌وری قدردانی شود.
۱۱. **ارتقاء فناوری و نوآوری در سطح بنگاه، بهره‌وری را افزایش داده و موجب بهره‌وری اقتصادی بالاتر می‌گردد.** رویکرد سکویی (پلتفرمی) در انجام فعالیت‌های تولیدی، خدماتی، بازاری یک رویکرد موفق و کارآمد می‌باشد. گسترش و توسعه اقتصاد پلتفرمی برای ارتقاء بهره‌وری یک ضرورت است که نیازمند ایجاد و بهبود زیرساختها در این راستا می‌باشد.

۱۲. **حمایت و تشویق حرکت نوآوری** در جهت امیدآفرینی در شرکت‌های دانش بنیان، استارت‌آپ‌ها، شتاب‌دهنده‌ها و جلوگیری از خروج نخبگان و جوانان با استعداد با حمایت خاص از رشد اقتصاد دیجیتال و کسب و کارهای اینترنتی با تامین زیرساخت‌های فنی و قانونی ضرورت دارد.

۱۳. **بهینه‌سازی مصرف انرژی** از طریق اجرای صحیح قوانین موجود از جمله تشکیل بازار واقعی و شفاف انرژی و کاهش مداخلات دولت در این زمینه و تشکیل نهاد تنظیم‌گر در حوزه انرژی از جمله تصمیمات مهمی است که در کنار سایر سیاست‌های قیمتی و غیر قیمتی می‌تواند به کاهش ناترازی انرژی در کشور کمک نماید.

۱۴. در ارتباط با متولی بهره‌وری در کشور دو گزینه زیر پیشنهاد می‌شود:

الف: با توجه به ضرورت پیش‌بینی سهم و جایگاه بهره‌وری در کلیه طرح‌ها و برنامه‌های بخشی که نهایتاً به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد پیشنهاد می‌شود سازمان برنامه و بودجه به سازمان برنامه‌ریزی و بهره‌وری تبدیل تا در کلیه برنامه‌های پیشنهادی و تخصیص اعتبار به دستگاه‌ها، سهم و نقش بهره‌وری در تحقق آنها پیش‌بینی و لحاظ شود. البته این بدان معنی نیست که سازمان ملی بهره‌وری به عنوان یک سازمان یا معاونت زیرمجموعه سازمان برنامه و بودجه قرار گیرد بلکه بهره‌وری در همه ارکان سازمان دیده خواهد شد.

ب: برای ارتقای اثربخشی و کارآمدی سازمان‌های مسئول در حوزه نوآوری، بهره‌وری و کیفیت با کنار هم قرار گرفتن معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و سازمان‌های بهره‌وری و استاندارد ساختار توانمند و هماهنگ‌تری با عنوان معاونت بهره‌وری، نوآوری و کیفیت (P.Q.I.) تاسیس و سازمان‌های مرتبط نیز با اعمال اصلاحات در وظایف و ساختار در ذیل آن قرار گیرند.

در پایان توفیق روزافزون از درگاه ایزد منان برای جنابعالی در توسعه کشور و حل مشکلات متعدد و متنوع مردم برای رسیدن به ایرانی آباد، آزاد و مستقل با توجه و عنایت ویژه‌ای که به بهره‌وری خواهید فرمود، مسالت می‌نمایم.

سیدحمید کلانتری

مدیرعامل

نصرالله جهانگورد

رئیس هیات مدیره